

CURIOSITATS DE CATALUNYA

(setmanal)

Redacció i Administració:
Barcelona. - Riera Alta, 61

P R E U :

Número corrent	20 cèntims.
Número atrassat	30 »
Subscripció anual	10 pessetes.

S U M A R I

Pau Claris, pàg. 2. — Màximes, pàg. 5. —
Una meravella de Catalunya poc cone-
guda, pàg. 6. — Sarreal, pàg. 7. — Folklo-
re de la medicina popular, pàg. 9. — La
"Unió de Canaricultors", pàg. 11. — Mort
de l'abat Biure, pàg. 15. — Una locució
popular, pàg. 16. — Pàgina festiva, pà-
gina 17. — Nostra premsa, pàg. 18. —
Varietats, pàg. 20. — El roure de la
Creueta de Gallecs (Mollet), pàg. 21. —
Cançó de la bella teixidora, pàg. 22. —
Santuari de la Mare de Déu de la Gleva,
pàgina 23. — Endevinalles, pàg. 26. — El
drac de Sant Llorenç del Munt, pàgina
27. — Una locució popular, pàg. 31. —
La pastorella, pàg. 32.

CATALANS NOTABLES

Pau Claris

AQUEST digníssim patrici nasqué a Barcelona a començaments de l'any 1585, essent els seus pares En Joan Claris i Na Peronel·la de Casademunt.

Dedicat a la carrera eclesiàstica, el 25 de setembre del 1612 obtingué una canongia a la Seu d'Urgell. Tant es distingí per la seva saviesa i la seva prudència, que en 1626, el capítol d'aquella Seu el nomenà el seu delegat per a assistir al jurament del nou monarca Felip III (IV de Castella) i a les Corts que havien d'obrir-se a Lleida el 15 de gener d'aquell mateix any, però que, degut a un ajornament, no s'obriren fins el 28 de març a Barcelona.

En 5 de gener del 1630 fou delegat pel propi Capítol per a representar-lo en un concili convocat

a Tarragona i el mateix encàrrec rebé en gener del 1638.

L'any 1632 hagué de dirigir la campanya de protesta que aixecaren els eclesiàstics contra els impostos que al seu estament pretenia imposar el monarca Felip III.

Essent síndic del Capítol Urgellenc en les Corts del Principat i tenint en compte les immillorables

Pau Claris, en un dels finestrals de Casa la Ciutat, adreçant-se al poble, aleshores del *Corpus de Sang*.

qualitats que havia demostrat en els càrrecs que se li havien confiat, el Braç Eclesiàstic l'elegí Diputat del General en representació del seu estament i com sigui que aquesta representació portava aparellada la presidència de la Diputació del General o Generalitat de Catalunya, Pau Claris quedà revestit d'aquesta dignitat, prenent possessió del seu càrrec el dia 1 d'agost del 1638.

Precisament l'època del seu govern fou una de les més agitades entre totes les que registra la història de la nostra primera institució, tota vegada que

amb motiu dels atropells comesos pel favorit Comte-duc d'Olivares i el virrei Comte de Santa Coloma esclatà aquella terrible, ensems que gloriosa, Guerra dels Segadors.

Clarís dirigí tots els moviments contra el govern de Madrid fins que el dia 20 de setembre del 1640 arribà a Barcelona el coronel Plesis Besançon, ambaixador de Lluís XIII de França, a qui havien recorregut els catalans en demanda d'ajuda.

Clarís dirigí personalment les negociacions que s'entaularen amb dit ambaixador i amb el cardenal Richelieu, primer ministre de Lluís XIII, per tal de proclamar una República Catalana protegida pel sobirà francès.

En mig del tràfec que li portaven totes aquestes conferències polítiques amb els representants de la nació veïna, li sobrevingué una greu malaltia que en el curt espai de vuit dies el portà al sepulcre.

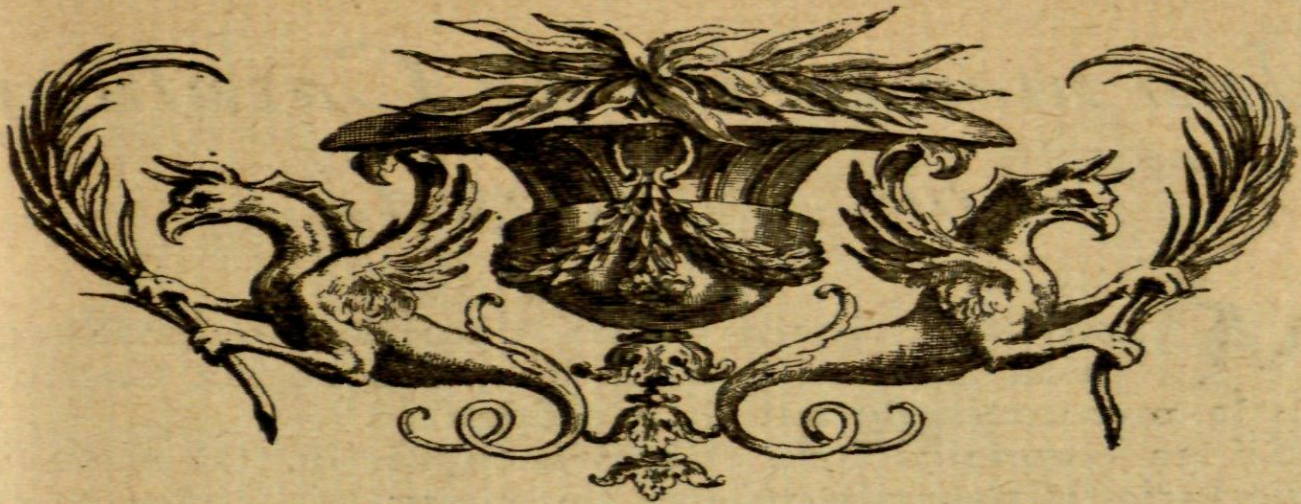
Fou el seu òbit als 27 de febrer del 1641, entre les deu i les onze de la nit, i en el seu domicili del Regomir.

La mort del gran patrici fou altament sentida en tot el Principat com ho demostren a bastament les llargues notes necrològiques que li dediquen els dietaris del Consell de Cent i de la Generalitat.

Fou soterrat el dia 1 de març en la capella del Sant Crist de l'església monacal de Sant Joan de Jerusalem, on tenien la sepultura els seus progenitors. Segons diu el dietari del Consell de Cent, el seu cos fou soterrat vestint la casulla sacerdotal i amb son calze entre les mans.

Amb l'enderroc del venerable cenobi perpetrat —pel que fa referència a l'església— l'any 1886, s'han perdut totalment les venerables despulles del gloriós patrici, les quals bé mereixen, certament, que se'ls hagués tingut un xic més de respecte per part del Consistori que ordenà tal demolició.

GABRIEL NOGUÉS PAHÍ.

MÀXIMES

Aconsella i no manis, persuadeix i no disposis.

L'experiència és la mare de la ciència.

Escolta els consells dels vells amb tot el teu talent.

Al qui sofreix l'ofensa, Déu el recompensa.

Sies actiu i tindràs la recompensa del treball fet.

Orgull refinat és la falsa modèstia.

No et burlis del desgraciat.

El millor mirall és la consciència.

La sinceritat és un plaer.

La millor venjança és el perdó.

Tot el que fem necessita ésser ben fet.

No preguntis el que tu mateix pots saber.

Parlar sense pensar, és tirar sense apuntar.

Cap ofici deshonra llinatge.

L'ociositat és mare de tots els vicis.

Del qui honra és l'honra.

La ignorància és malaltia de l'ànim.

Una meravella de Catalunya poc coneguda

MERAVELLA, i meravella natural, no prou coneguda ni admirada, és la que posseeix Catalunya amb la muntanya de sal de Cardona.

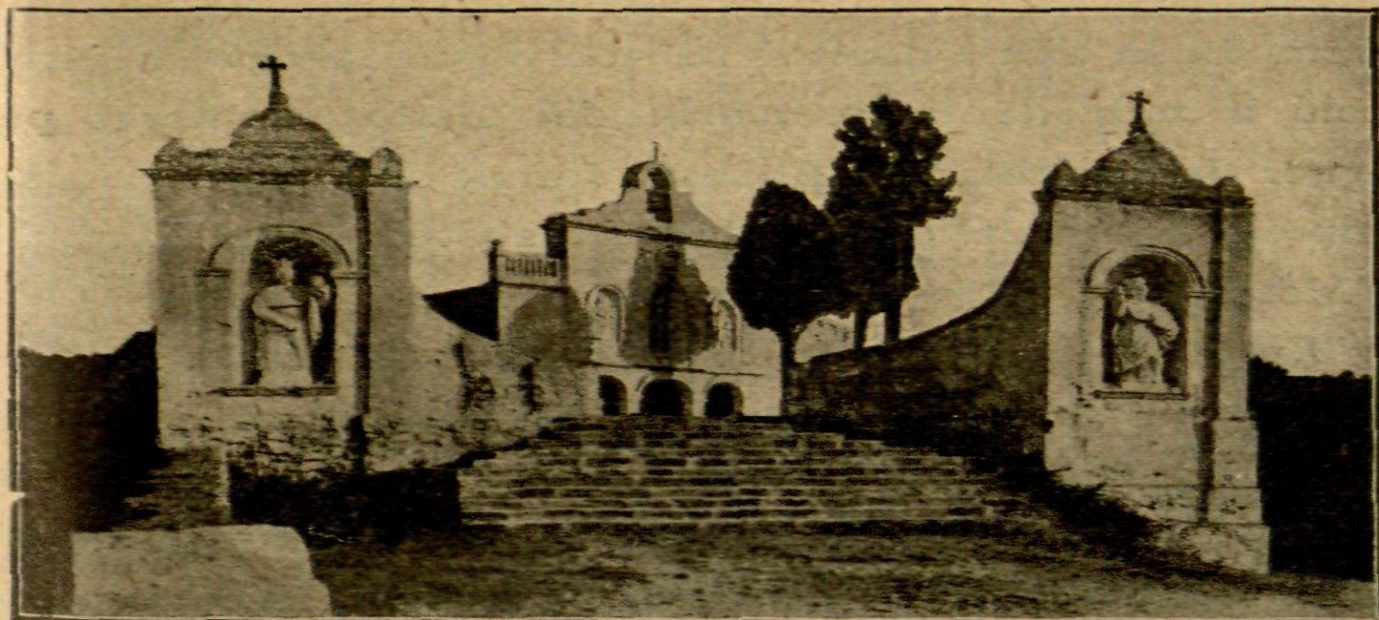
Si les comunicacions fossin més fàcils, tal meravella hi portaria a veure-la milers de visitants; doncs ara, la muntanya de sal de Cardona es troba perduda en mig les darreres estribacions del Pireneu, en terres lleiditanes, en una contrada inhospitalària, freda a l'hivern, xardorosa a l'estiu. Pocs són ara els admiradors que van a contemplar-la en la seva estranya esplendor.

Dins un paratge de forats profunds, tallat per coves, on no s'hi veu cap vegetació, desolat, d'una manera semblant a les muntanyes llunars que ens mostra el telescopi, de sobte, a la revolta del camí, sorprèn al viatger una massa enorme, lluent, que cega els ulls. Es diria que és una glacera amb les seves vives arestes i les atenuades transparències, aquelles timbes i amb les blavenques ombrades. La muntanya resplendeix i apareix com coberta de gebra. Una llacuna d'aigua verdosa i fonda dorm encastada a un tossal de cristall. Es, aquesta aigua, salada com la de la mar.

Es sabut que la sal gema forma bancs subterranis que s'exploten com els de les mines de carbó. En la de Cardona, la sal ha sorgit de dins la terra. En uns cinc cents milions de tones es calcula aquest bloc d'una sola peça. El gran consum d'aquesta sal, sembla que no ha d'arribar mai a reduir les dimensions de la muntanya. Tampoc les pluges, les aigües de les quals llisquen damunt aquesta massa compacta i dura que res no pot fer-la fondre, sols hi obre xaragalls i solos meravellosos que els raigs de sol matisen i dauren amb tonalitats exuberants de color.

Solament, després d'una tempesta, un còdol de sal es desprèn i rodola. La sal atreu els llamps i resulta un espectacle esplèndid i de meravella, contemplar els zig-zags de foc eixint dels núvols anant-se a posar damunt la lluminosa muntanya.

La prudència, no obstant, aconsella prendre comiat.

Sarreal

SARREAL, al segle XIV, constava de 194 cases. Al segle XVII constava d'unes 200 cáses. A començos del segle actual en comptava prop de 600, amb uns 2.000 habitants. La seva progressió és notable i en aquests anys s'ha anat mantenint, amb algunes oscil·lacions, la tendència a la creixença.

D'ençà del seu origen, com diu N'Antoni Palau, "la vila fou del domini reyal. En 1 setembre de 1259, lo rey Jaume trobantse a Lleyda autorisà a Santes Creus pera construhir cases en la vila ab franch alou y prometent als que les habitessin la supressió d'impostos reyal. Solsament'ls imposava la obligació de concorre a la seva host lo meteix que'ls demás vehins. Desde aleshores la jurisdicció reyal alternà ab l'abacial de Santes Creus en lo domini de la vila. Mes Sarreal sempre se sacudí lo jou de tot senyor que no fos lo rey, mereixent per aytal motiu privilegis del Casal d'Aragó, entre ells, el de que jamay la vila fora separada del Reyal Patrimoni y'l de que cap fill de Sarreal pogués ésser presoner més de tres dies.

Pere III, per decret de 15 novembre 1355, ordenà que pe'l govern de la vila's nombri un sotsveguer ab plena jurisdicció a més de la ordinaria del Batlle, nombrat pel Veguer de Montblanch. Aquesta forma de govern subsistí sempre a despit del domini de Santes Creus y del Marquès de Mortara.

"En 1653 lo rey Felip IV en virtut dels serveys prestats a la patria pe'l Marquès d'Olies y Mortara, li cedí la vila de Sarreal y'l seu terme de Vallcervera, prenentne possessió en 1656. En 18 desembre 1698 lo Marquès vengué la vila al noble D. Cristòfol Potau qui'n prengué possessió en 27 janer 1699; revenentla en 1766 a D. Pau de Potau y Dalmases, comte de Vallcabra. Després de pledejar fou recuperada la vila per lo mateix Marquès de Mortara en 1772. En 16 octubre 1800 morí l'últim Marquès sense successió, si be no faltaren pretendents'ls quals pledejaren fins que en 23 juny 1805 es fallà la sentència a favor del comte de la Figueira de Portugal, lo qual possehí Sarreal fins al estallar la guerra dels set anys".

FOLKLORE

de la

Medicina popular

EXPOSAREM l'aforística popular referent al diagnòstic i al pronòstic, acceptant l'ordre seguit pel doctor Olaguer Miró.

La llengua és mirall del ventre, com ja també indicà el Dr. Collell en aquests versos:

*Del parlar no n'uses mal,
que Déu t'ha fet racional;
en la llengua del malalt
s'hi veu la febre.*

El suor en tot temps és bo. Diu la ciència mèdica que el malalt que sua ho fa tot.

El mal quan cou, cura; quan pica, madura. I també aquest altre: Qui gemega, d'alguna cosa es dol. El mal, ve volant i se'n va a peu coix, o també, el mal ve a arrobes i se'n va a argenços.

El temps tot ho cura. El temps tot ho venç; qui dia passa any empeny, mes, sens perdre de vista que llarga malaltia parenta de la mort, perquè el mal sempre va en augment i mal va qui no s'adoba per més que mentre hi ha vida hi ha esperança, i, finalment, que el qui no s'ha de morir, l'aigua el cura.

En quant al tractament, sabem que qui té mal busca remei; que a perill prompte, remei cuitat; que val més acudir al poc, que al molt, perquè no s'hagi de dir quan

fou mort el combregaren, i sempre per sempre, val més un ai! que cent gemecs, tenint en compte que el pas dolent, passar-lo prompte i si convé, a grans mals, grans remeis, més per un mal que poc dolga, medicina gens o poca, tota tota vegada que els mals, més es curen amb cuidados que amb remeis, no fent mai allò de un diner de mal, cinc sous d'emplastre, sinó ponderar-ho bé, poc mal i ben planyut; no oblidant que un remei per amarg que sigui, sempre és remei, i que tota píndola daurada, té l'amargor amagada.

El millor remei és el que cura, no hi ha res a dir, però per a no aplicar a ulls clucs un medicament, recordi's que lo que a uns cura, a altres mata i el que tot ho cura, res no cura, i no es digui pas que pogues metzines no maten.

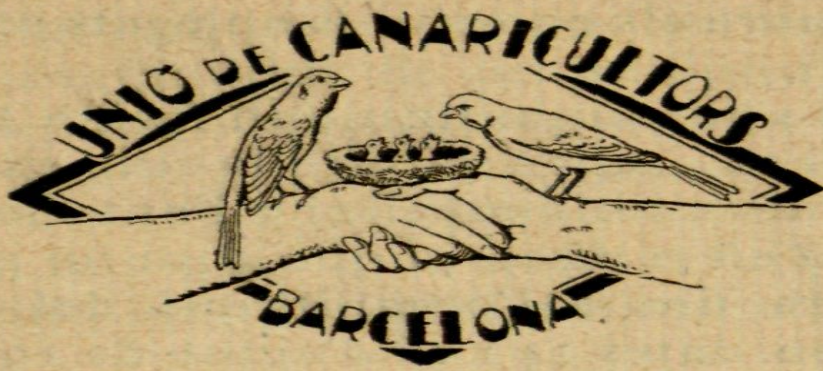
Si no fan bé, sisquera, remeis per fora no fan mal; més ne cura la dieta, que la llanceta. No és tot u cremar o donar ventoses. El braç al dit, i la cama al pit. El mal és molt brut i vol ésser molt net. Suar i purgar a un temps no pot ésser.

La llet ben dormida o ben passejada. Ruda, orenga, hisop i donzell, tot això és bo per remei. L'orenga, tot mal trenca. L'aigua de nepta, tot mal repta. Qui té sàlvia en son hort, un remei gran té molt aprop. Qui gasta fulles de setge, no necessita metge.

I per acabar amb aquesta lletania, diguem aquell: ¿Vols ta dona bona i sana? dona-li la valeriana.

VALERI SERRA I BOLDÚ.

La «Unió de Canaricultors»

AQUESTA entitat, el nom de la qual ja indica ben clarament el perquè de la seva existència, fou legalment constituïda en data 13 d'abril de 1931, aplegant en els seus rengles, en aquells primers temps de la seva existència, a una colla d'abnegats aficionats a la cria d'aquests ocells tan casolans i amables com són els canaris.

La primera Junta de Govern fou integrada pels Srs. Manuel Pach, President; Antoni Ferré, Vice-president; Antoni P. Vila, Secretari; Gottfried Dauer, Vice-secretari; Josep Castells, Tesorer; Esteve Tortosa, Comptador i Domènec Soria, Vocal.

L'entitat, sota la presidència dels esmentats senyors, començà a funcionar normalment i fixà el seu local social en el Centre de Gremis de Gràcia (Barcelona), al carrer de Sant Joaquim, n.º 8.

Al primer any de vida s'emprengué ja una tasca tan difícil i dura, a causa de la inexperiència natural, com fou l'organització, per als dies primers de l'any 1932, del I Concurs Exposició Nacional de Canaricultura, en els soterranis de la Plaça de Catalunya.

Aquesta primera manifestació pública de la nostra entitat va ésser, i això cal subratllar-ho pel que representa, un èxit que premià com es mereixien aquells esforços esmerçats en pro de l'expansió de la nostra volguda U. de C.

Fou aquella la primera fita que havia de marcar el camí sempre ascendent de la nostra entitat. Els

socis anaren augmentant, i ja al cap d'un any, eren un bon nombre els companys aplegats sota la nostra organització.

L'entitat s'anà organitzant en forma tal, que feia preveure, per al segon any de la seva existència, un desenrotllament molt superior a l'anterior.

I així fou en realitat, ja que com no podent contenir l'espera fins a l'organització del II Concurs Exposició, en dates 14 i 15 d'agost de 1932, es cele-

Detall de l'Exposició de l'any 1934.

brà en el local social, una Exhibició-Fira de Canaris, extraordinària, que fou un gran èxit.

Quasi seguidament es començaren els treballs d'organització del II Concurs Exposició Nacional de Canaricultura, el que, a malgrat dels projectes de la Junta, s'hagué de desistir de celebrar en els soterranis de la Plaça de Catalunya, degut a obstacles infranquejables sorgits a darrera hora, i després de moltes recerques en busca d'un local apropiat, es decidí instal·lar-lo en els baixos de la Sala Mozart, al carrer Canuda.

Cal remarcar en aquest II Concurs, que a desgrat de les esmentades contrarietats, fou un èxit esclatant, tant de concursants i qualitat dels ocells presentats com del públic que el visità.

Es a partir d'aquest II Concurs que la U. de C. adquireix una major amplitud d'acció, i la Junta que aleshores regia els seus destins, es veu precisada, amb el fi de facilitar la tasca d'organització del III Concurs-Exposició, a nomenar una Comisió Organitzadora, que, col·laborant amb la Junta, dugui a terme els treballs que se li encarreguin.

Fou per tots una feina molt difícil el cercar un nou local més ampli, i amb majors condicions, on

Grup de visitants i Premis oferts del Concurs-Exposició de l'any 1936.

poder celebrar el III Concurs-Exposició. Després de moltes recerques i d'unes entrevistes amb membres de la Junta de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre, s'arribà a un acord, per a utilitzar la part davantera dels baixos d'aquest local.

Amb el Tercer Concurs-Exposició Nacional de Canaricultura, quedava ben ferma la tercera fita en el camí del total desenvolupament de la nostra Unió de Canaricultors.

Transcorregué l'any 1934, sempre amb augment d'Associats, i ens trobem novament davant la preparació del IV Concurs-Exposició.

Per aquest any la Junta creu que, degut a l'èxit de concursants i públic obtingut l'any anterior, és

quasi un deure el perllongar durant vuit dies la IV manifestació anyal.

Amb aquest Concurs, el nombre de socis de la U. de C. arriba ja al centenar, i l'èxit de les reunions setmanals a la nostra entitat, és tan extraordinari, que el nostre local resulta quasi insuficient.

Amb tot, després d'innovacions, progressos, i èxits assolits durant el transcurs d'un any per la nostra organització, ens trobem davant l'any 1936, i cal pensar en el V Concurs-Exposició.

Sempre empesos pels èxits anteriors, i fent ús de les extremades facilitats rebudes de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre, ens arrisquem aquest any a ampliar el local destinat a Exposició, a tots els baixos del citat Institut o sigui des de la Plaça de Sant Josep Oriol al carrer dels Banys.

L'èxit del nostre V Concurs-Exposició Nacional de Canaricultura, tant pel nombre realment extraordinari d'exemplars presentats que ascendia a la xifra rècord de 567, com pel selecte i nombrosíssim públic que hi desfilà, perdura en aquests moments que acaba de celebrar-se, i perdurarà per molts anys, ja que la nostra entitat ha quedat consagrada com a excel·lent organitzadora, i elogiada per tothom, pel delicadíssim gust amb què ha sabut dotar aquests Concursos-Exposicions, que tot esdevenint ja tradicionals en les diades de la Candelera barcelonina, posen de relleu una afició (un art, gosariem dir), que amb passos pausats, però fermes, duu la ruta de col·locar-se a no tardar, en nom de Catalunya i Espanya, al cap dels seus consemblants agrupaments d'Alemanya, Anglaterra i França.

Abans de cloure aquesta pobra, però sincera ressenya, em plau des de les amables pàgines de CURIOSITATS DE CATALUNYA, donar, en nom de la nostra Agrupació, les més expressives gràcies a l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre, pel suport que sempre ha prestat als nostres Concursos, que amb les facilitats posades a la nostra disposició ha col·laborat a fer d'aquesta Unió de Canaricultors, una entitat que avui i per mols anys honra a la nostra pàtria.

JOAN CUNTIES.

Mort de l'abat Biure

LES Corts de Perpinyà, celebrades per Pere III, l'any 1351, hagueren d'entendre en el crim de sacrilegi, «crim horrible i inhumà, novell i no acostumat», perpetrat en la veneranda persona d'Arnau Ramon Biure, abat de Sant Cugat del Vallès, la nit de Nadal del 1350.

En 1348 va morir Ramon de Saltells, qui va deixar en testament al seu fill Berenguer de Saltells, d'ignorat domicili, una renda anual de 10.000 sous, altres béns a la seva esposa Benvinguda, i la resta al monestir de Sant Cugat del Vallès.

Després de la mort del seu pare, va aparèixer Berenguer, i reclamà a l'abat Biure la part d'herència que corresponia al monestir, el qual va defensar els drets que li pertanyien, no accedint l'abat a la pretensió d'aquell.

Per a venjar-se d'això, Berenguer de Saltells, acompanyat d'altres amics seus, a l'hora de matines, la nit de la festa de Nadal de l'any 1351, entraren dins el temple de Déu amb les espases desembeinades i abocant-se cruelment sobre l'altar on l'abat celebrava els oficis divinals, li produïren greus ferides, principalment al cap. Estant encara mig viu i espaordit i demanant socors, anà al chor on hi havia alguns monjos, presos d'intensíssima paüra. Aquells, atordits, seguiren-lo fins al chor, i dins el chor «de tants e de tan greus colps ab lances e spases feriren», que allà mateix l'abat Biure caigué mort.

Les quals coses horrenes, pervingudes a les orelles reials de Pere III, causarent-li «admiració amb congoixa de coratge e dolor e turbació de cor». I pensà de venjar «tan detestable i nefandíssim pecat» que, a parer d'ell i de les Corts Generals, no tenia parió. Amb un implacable jurament i amb un reat espantós, el rei es lligava a si mateix i encara als

seus successors «que mai no poguessen perdonar ni remetre» aquell crim, ni els seus perpetradors no podien ésser indultats «ni per motiu de novell adveniment o entrada de successors nostres, o de les il·lustres Regines, o de nativitat de Fill nostre, o de viatge dins terra, o ultramar, o per mal faedor o per alguna pública alegria la qual a nos o aquells pogués esdevenir o per qualsevol altra ocasió, causa o raó, encara si majors seran de les expressades».

Sembla que els assassins, després de perpetrada l'abominable gesta, havien pogut fer-se escàpols; i encara pel mes de febrer següent, no foren assequibles.

ANTONI RIUS.

UNA LOCUCIÓ POPULAR

«*Ve de la Vall d'Aran*»

POTSER la vella dita: «ve de la Vall d'Aran», amb què un temps es designava l'home badoc o curt de gambals, té la culpa que s'hagi infiltrat en alguns medis una idea errònia sobre les condicions d'aquesta contrada pirenenca i de la gent que hi habita.

Cert que la Vall d'Aran és incomunicada amb la resta de Catalunya durant bona part de l'any i que àdhuc al pic de l'estiu el Port de la Bonaigua no és un accés còmode ni perfecte; però no es pot dir amb justícia, quan una persona és ignorant d'una cosa o desconeix un assumpte, que «ve de la Vall d'Aran».

Perquè els aranesos són homes eixerits i que saben treure partit de llur situació.

Mantes vegades convé fer el desentès en una qüestió, per conveniències particulars, i aleshores no es «ve de la Vall d'Aran», com vulgarment es diu; la prudència aconsella inhibir-se. I això és fer de savi.

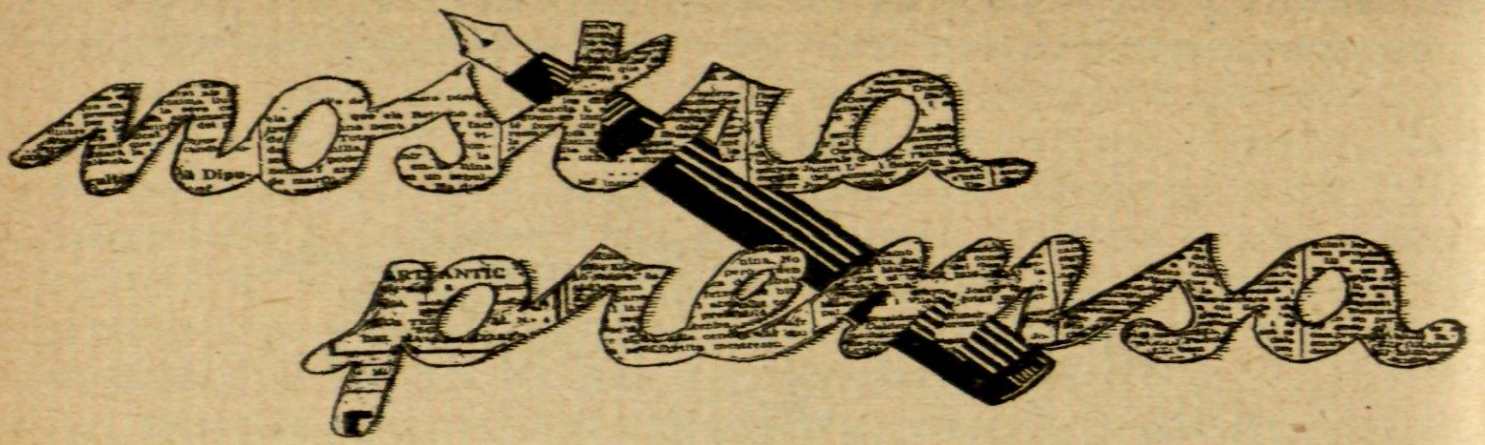

La llotja de músics ceguets.

Santa Filatèlia.

(L'any 1925, es fundà el Cercle Filatèlic de Barcelona).

«LA NAU»

AQUEST fou el títol d'un diari del vespre redactat en català que sortí a Barcelona per primera vegada el dissabte, dia 1° d'octubre de 1927. Tenia installades les seves oficines a la Via Laietana, 48, i la impremta era al carrer de Barbarà, 11 i 13. L'exemplar, que media 29 per 42 $\frac{1}{2}$ centímetres, es venia a deu cèntims, i constava de 32 pàgines el primer número, de 16 el segon i de 12 el tercer; conservant el tamany esmentat fins al número 13 que tenia 12 pàgines.

En ésser al núm. 14 amplià el tamany a 42 per 58 centímetres, i reduí a vuit les pàgines del diari.

Al núm. 1015, corresponent a l'any V, i diluns, dia 7 de desembre de 1931, en l'editorial deia: "Després de vuit dies de silenci *La Nau* torna a la palestra". La redacció, administració i impremta eren indicades a la Ronda de Sant Antoni, 100. El dia 31 de desembre de 1931, any V de la seva publicació i número 1035, acabà de tenir el petit format de 25 per 33 $\frac{1}{2}$ centímetres, i generalment tenia unes 14 a 16 pàgines.

El dia 2 de gener de 1933, que corresponia a l'any VII de la seva existència, i conservant-se diari del vespre, començà a tenir el tamany de 32 per 45 centímetres, conservant-lo fins al darrer número, que fou el 1355, correspo-

ment al dia 21 de gener de 1933, i tenint quasi sempre dotze pàgines, essent edició del vespre i venent-se a deu cèntims l'exemplar.

Hem d'advertir que no va ésser continuada la seva publicació; doncs, durant algun període de temps, estigué sense donar senyals de vida, la qual pot comptar-se en cinc anys, tres mesos i vint-i-un dies.

JOSEP CARRERAS.

Casa Vilaró
PARRIQUER 11 BONES 1 MONEDERS 11 ARTICLES
DE PELL PER A HOME 11 VENTALLA 11 PERPUNES
SELECTES 11 BASTIONS 11 ARTICLES D'ESPONSOR

la nau
DIARI DEL VESPRE

BASTIONS
ENGROS I DETALL
PASSATGE BACARDI
Bastoneria Americana

DEL MATEI AL VESPRE

La nau pren vela

Un altre diari
-La Nau?
-La Nau?
-La Nau?
-Què és propi aquest diari?
-Donde les informacions periodístiques venen, però començant per un altre sistema.

L'ACTUALITAT EL NOSTRE DIARI

La Nau surt el mateix dia que s'havia assenyalat, sense cap ajornament. El programa? Ací teniu la realitat. -La Nau és un diari liberal i democràtic. El més àmplia llibertat dins el més estricte respecte. - El bon diari d'informació. - La solidaritat dels que escriuen i dels que llegixen

En començar avui la nau la seva vida periodística que sentim comença de venir convertit en realitat el diari que havíem concebut temps ha, i que a molta gent semblava una vana il·lusió, la nau ja és un diari vivent, ja és les plomes, i la caquesera, i els timbrats, i els articles, i les informacions, ja és la seva fantasia pròpia. I ja parla a la nostra gent.

Ésser un d'aquells diaris que amb veu i amb gestos, com que algú els parla, la nau aspira a tenir la justificació de la pròpia existència en l'obra de cada dia. Als nostres col·legues de la Premsa els allarguem la nostra mà de companyia de professió. Als col·legues de

El mateix programa? Tenim decidida la nostra política periodística. És que hem d'estructurar una redacció amb tota la nau? Ací la tenim. Aquest primer número, un servei de programa. I si això un servei pot, un servei per programa tota la nostra vida de periodistes i d'escriptors.

La Nau de Catalunya, de La Publicitat i en general de la Premsa Catalana, els allarguem i les dues mans nostres, com a companya i cost a gestos.

La Nau és un diari liberal i democràtic. Deixa llibertat als seus redactors i col·laboradors per a exposar i defensar lurs idees i opinions. Entenem, en un sentit, la responsabilitat; i no assumim pràcticament a la responsabilitat judicial, ans bé a aquella altra responsabilitat moral que pretens als que escriuen per al públic.

El mateix del diari periodístic el mateix.
-Com és el mateix de les diaris?
-Catalunya cap dels que és el diari català o catalanista?
-Què és el diari català?
-Què és el diari català?
-Què és el diari català?
-Què és el diari català?

Més ens expliquem per cada cosa un al seu dia, que no pas anunciar les coses que fems demà o demà prouat. Al llarg d'un diari no fems un programa, i si això un servei pot, un servei per programa tota la nostra vida de periodistes i d'escriptors.

La Nau és un diari liberal i democràtic. Deixa llibertat als seus redactors i col·laboradors per a exposar i defensar lurs idees i opinions. Entenem, en un sentit, la responsabilitat; i no assumim pràcticament a la responsabilitat judicial, ans bé a aquella altra responsabilitat moral que pretens als que escriuen per al públic.

La Nau és un diari liberal i democràtic. Deixa llibertat als seus redactors i col·laboradors per a exposar i defensar lurs idees i opinions. Entenem, en un sentit, la responsabilitat; i no assumim pràcticament a la responsabilitat judicial, ans bé a aquella altra responsabilitat moral que pretens als que escriuen per al públic.

Llegiu en l'edició del diilluns la INFORMACIÓ D'ESPORTS de "La Nau"

La Nau no se a fer contribució a ningú, ni se a planjar un botiga d'una altra. Ve a servir una sensació esperant dels qui l'han creat. El públic català ha de dir si la nau, diari del vespre, és o no un diari que té, o almenys té, un programa i un futur que passi, amb un diari que quedi.

La Nau és un diari liberal i democràtic. Deixa llibertat als seus redactors i col·laboradors per a exposar i defensar lurs idees i opinions. Entenem, en un sentit, la responsabilitat; i no assumim pràcticament a la responsabilitat judicial, ans bé a aquella altra responsabilitat moral que pretens als que escriuen per al públic.

La Nau és un diari liberal i democràtic. Deixa llibertat als seus redactors i col·laboradors per a exposar i defensar lurs idees i opinions. Entenem, en un sentit, la responsabilitat; i no assumim pràcticament a la responsabilitat judicial, ans bé a aquella altra responsabilitat moral que pretens als que escriuen per al públic.

Llegiu en l'edició del diilluns la INFORMACIÓ D'ESPORTS de "La Nau"

La Nau no se a fer contribució a ningú, ni se a planjar un botiga d'una altra. Ve a servir una sensació esperant dels qui l'han creat. El públic català ha de dir si la nau, diari del vespre, és o no un diari que té, o almenys té, un programa i un futur que passi, amb un diari que quedi.

Aquest número de "La Nau" ha passat per la censura

Aquest número de "La Nau" ha passat per la censura

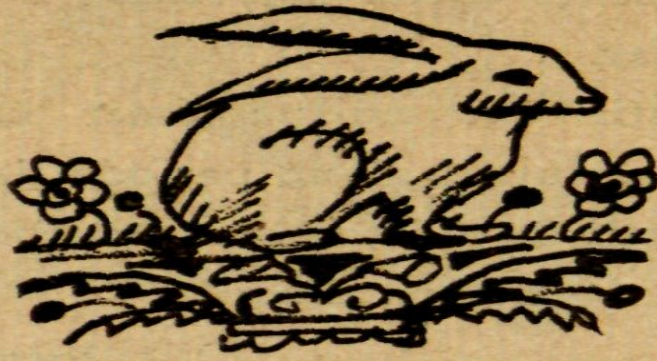
EL DIALEG DELS AMICS

Escriptors i repòsters

Què me ha costat més en l'assumpte de la Nau?
-Trobar repòsters.
-Més que trobar repòsters?
-Molt més; no es tropan pas fàcilment.
-No hi ha bona repòsters, demés a Barcelona?
-No hi ha bona repòsters, però ja estan calentats. Me he buscat repòsters en tota Espanya. Els que he trobat són tots repòsters i no són pas fàcilment trobables.
-Però si cada dia hi ha tant de periodistes...
-Cada dia hi ha tant de periodistes que treballen als periodistes. Però la gran majoria d'aquests repòsters no són veritables periodistes, i només serveixen de repòsters. La literatura periodística és abundant i qualificada elementals, però no hi ha cap que sigui un bon repòster.
-Però si cada dia hi ha tant de periodistes...
-Però si cada dia hi ha tant de periodistes que treballen als periodistes. Però la gran majoria d'aquests repòsters no són veritables periodistes, i només serveixen de repòsters. La literatura periodística és abundant i qualificada elementals, però no hi ha cap que sigui un bon repòster.

Llegiu en les pàgines interiors d'aquesta edició les ENQUESTES i CONTES de "La Nau"

UAB
Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General

V A R I E T A T S

EL CONILL

Es tan extensa, entre la nostra gent del camp, la cria de conills, que volem consignar algunes notes referents a tan útil animallet.

Criat en petita escala, s'alimenta i viu de despulles i triadures, de tubèrculs i verdures, a més d'herbes en general; totes aquestes coses no tenen valor i per adquirir-les no es necessita cap diner, sinó ànsia, activitat i bona voluntat. Això criant-lo pel consum de la casa de pagès; si es fa com a negoci, ja canvia d'aspecte.

La femella, és molt fecunda. Un mascle serveix per a deu femelles.

La carn és bastant gustosa.

El conill de bosc no té, amb el casolà, notables diferències en els seus costums i fecunditat, si bé la circumstància de criar-se lliure li dóna millor carn.

La llebre, és també una varietat de conill de major tamany. Les femelles fan dos llorigons només cada cria, i, a diferència del conill, no s'encaua mai; es refia de la lleugeresa de les seves cames com a defensa llur.

El roure de la Creueta de Gallecs (Mollet)

EL roure de la Creueta està situat al peu mateix del camí que de la llegendària casa de Càn Estany va a l'església de Sant Jaume de Gallecs (Mollet) i prop també de l'encreuament de l'esmentat camí amb l'antic de Sabadell a Granollers.

Aquest roure amb la creu substitueix un altre que devia morir i la creu la plantaren en aquest, que estava en aquell mateix indret. Així és que encara ens ve a recordar l'antic costum de posar una creu al mateix lloc on algú havia mort violentament o de desgràcia, com també recordar que quan hom veia una d'aquestes creus resava un Parenostre, i al peu d'aquelles posaven una pedreta en testimoni d'haver fet una obra de misericòrdia.

Al roure de la creueta de Gallecs s'ignora encara avui, la persona que va morir, o sigui que tant podria ésser un bosquer o un pagès que devia treballar per allí, com podria ésser algun vianant, car dit arbre es troba al peu mateix del camí ja esmentat.

FRANCESC GOSALBES I CASTAÑÉ.

Cançó de la bella teixidora

—*A l'aire me'n vaig, a l'aire,
a l'aire amb la meva amor:
més que cent fills de peraire,
vull un pobre teixidor.*

No hi ha major alegria
que la d'un teler brunzent
on poder teixir un dia
l'adreç del seu parament...
Asseguda en ell de caire
amb el meu festejador,
*a l'aire me'n vaig, a l'aire,
a l'aire amb la meva amor!*

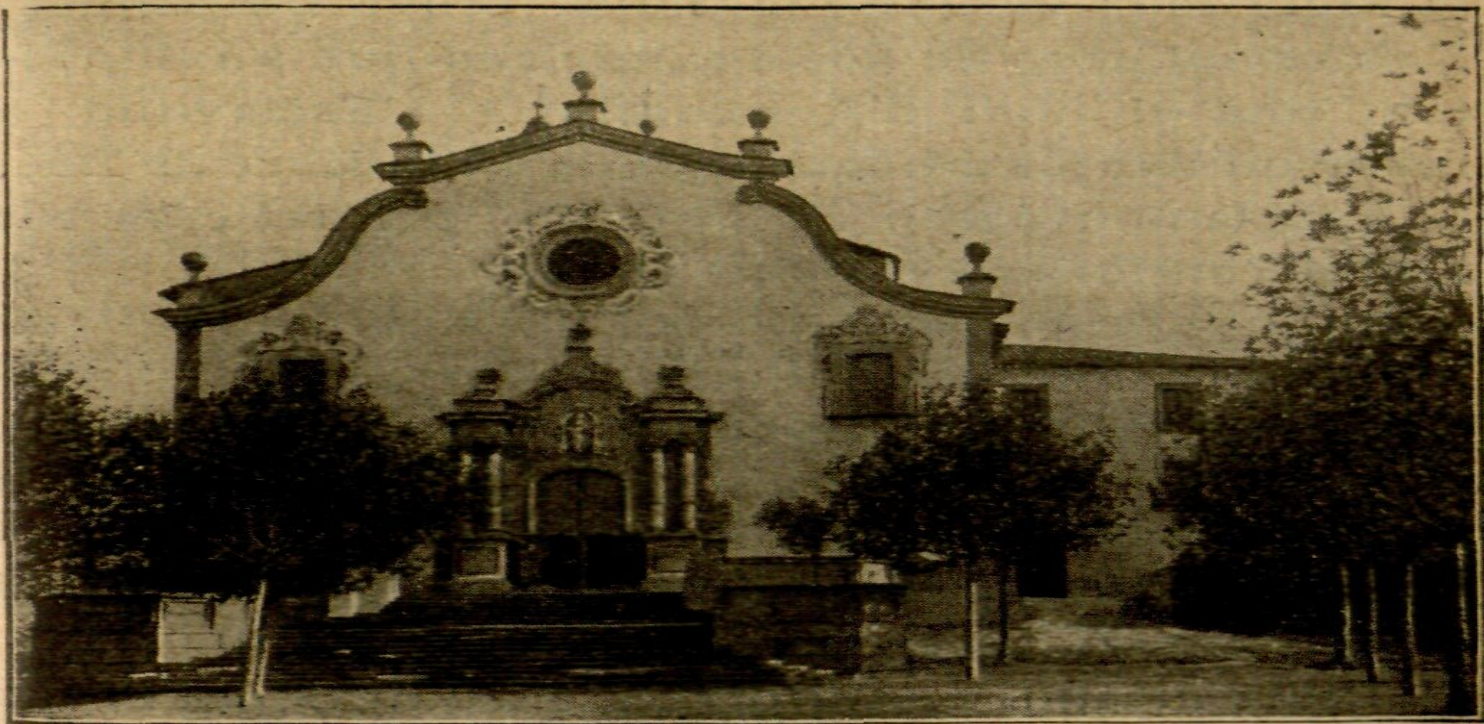
No hi ha llençol, tan fort sia,
ni camisa que no es gast;
teixiríem nit i dia,
i no ens dariem l'abast...
Però si el drap no ret gaire,
bé el rebleix la meva amor!
*Més que cent fills de peraire
vull un pobre teixidor.*

¡Canten les debanadores,
brunz amb delit el volant
i llisquen les llançadores
sense parar un instant.
Volen els pintes en l'aire
vola sola la cançó...
*I a l'aire me'n vaig, a l'aire,
a l'aire amb la meva amor!*

Malanada teixidora,
quí m'hagués hagut de dir
que l'amor que m'enamora
així em pogués consumir!
El que no pogué un peraire,
ara ho pot un teixidor...
*I a l'aire me'n vaig, a l'aire,
a l'aire amb la meva amor.*

GUILLEM COLOM.

(Del llibre "Jocs Florals de Barcelona", any 1933).

Santuari de la Mare de Déu de la Gleva

DIUEN que un bon dia, de cap allà la meitat del segle IX, un cert bou d'arada s'entossudí a furgar l'estiva de pedres i gleva amuntegades en un replec del turó que hi ha a quatre passes del que és avui poble de Sant Hipòlit de Voltregà. Es diu també, que una pastora, estranyada d'aquella manera insistent de gratar, va acostar-se al lloc i quedà sorpresa en veure que davall les pedres s'obria una mena de balma que guardava, entre les gleves aguantades per dues columnes, una imatge de la Verge Maria amb Jesús a la falda i una poma a la mà. Es de suposar l'alegria que el miracle promogué, no sols a les rodalies, sinó per tot Catalunya.

Damunt la mateixa balma hom erigí un Santuari sota l'advocació de la Verge Maria, que per la manera com fou trobada, anomenaren de la Gleva.

Hi ha una altra versió que assegura que la deno-

minació de la Verge de la Gleva, prové simplement d'un remot grup de fidels ex-esclaus que s'avingueren, sota el nom d'Arxiconfraria d'Esclavitud, a bastir un temple a honor i glòria de la Mare de Déu, la qual anomenaren de la Gleva, per tal com ells eren els antics «servents de gleva».

* * *

Si una estona us trobeu de pas per les beneïdes terres de la plana de Vic i us acut la bona pensada de desplaçar-vos set o vuit quilòmetres cap a la carretera de Ripoll, per a donar un cop d'ull al Santuari de la Gleva, no us en penedireu.

Posat al cim del turó de vora la carretera, tota aombrada d'acàcies, ran del Ter, es dreça en el cor del paisatge auster, verd de roures, amb les cingleres de Collsacabra, de les Guilleries, del Pireneu que el tanquen. I si per cas no heu vist mai el Santuari i crèieu trobar-vos de cara a una esglésiola ermitana com estem acostumats de veure per aquests mons de Déu, us meravellarà de trobar-vos enfront d'una magnífica església, obrada per fora i per dins a la manera barroca, d'aquell barroc català que tants bells senyals va deixar-nos d'elegància i sobrietat.

El temple, bastit entorn dels vint metres de diàmetre de la cúpula, emmarca la magnificència de la cúpula central, tot de fusta tallada i policromada per mà dels manresans Sunyer i Farriols, cap a l'últim terç del segle xvii. Després, en el cambril, veureu de prop la imatge de la Verge, dissimulada amb oripells setcentistes; us fixareu en les delicadeses del retaule de l'altar del fons, barroca com tot el temple d'ençà que un llamp malastruc, en 1750, destruï el primitiu; veureu la superba corona de la imatge, donatiu del duc de Cardona, constellada amb ametistes del Montseny i amb esmalts maragdins, prodigiós treball d'orfebreria vigatana, del segle xvii.

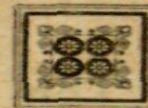
El cambril és doblement interessant pel fet que

en un dels altars laterals hi ha representada una Fugida a Egipte, de Marià Colomer, de Vic; i allí mateix és on s'havia reclinat tantes vegades Mossèn Verdaguer, en els seus colloquis íntims amb els personatges pintats al retaule. Damunt l'altar compongué la «Fugida a Egipte», llavors de la seva estada a la Gleva, on va escriure el «Roser de tot l'any», de bona anomenada.

Donem a continuació els tan celebrats

Goigs de Nostra Senyora de la Gleva

QUE SE VENERA EN SON SANTUARI (PARROQUIA DE SANT HIPOLIT, MASIES DE VOLTREGA)

Puix la Gleva es font sagrada
y abundosa de favors:
*Cantarem vostres llahors,
Verge y Mare immaculada.*

..

A una flor de la innocencia,
segons santa tradició,
la divina Providencia
confia vostra Invenció.
Vostra Imatge era amagada
com estrella entre foscors:
Cantarem, etc.

S'adonà una pastoreta
que un dels bous de son ramat
dalt d'aquesta montanyeta
hi gratava adalerat,
mes togut cada vegada
y ab brúells axorradors:
Cantarem, etc.

Una espluga sospitosa
la noyeta veigé allí
y, abocantshi tremolosa,
vostra Imatge descobri.
per la gleva adosserada
de tendríssimes verdors:
Cantarem, etc.

A son pare la donzella
no's cansava de pregar:

γ. *Ora pronobis Sancta Dei Genitrix.*

— Feuli alçar una capella,
jo li enramaré l'altar,
que Ella sia venerada
per reney dels pecadors:—
Cantarem, etc.

De sa filla la proposta
aquell pare no accedí,
quí, venint a aquesta costa,
vostra Imatge recollí.
Sant Hipolit l'ha acceptada
tributantli grans honors:
Cantarem, etc.

Mes llavors la santa Imatge,
per un divinal portent,
retornà al rústech estatge
que li era tan plahent,
com auçella enamorada
al niuet de sos amors:
Cantarem, etc.

La capella que us alçaren
los devots avant-passats
en ermita transformaren
los fidels, multiplicats,
puix cresqué com una onada
vostre estol de adoradors:
Cantarem, etc.

Ja la ermita es Santuari,
sembla un cel vostre Cambrii,
tot daurat, com reliquiari,
tot florit com un abril.

δ. *Ut digni efficiamur promissionibus Christi.*

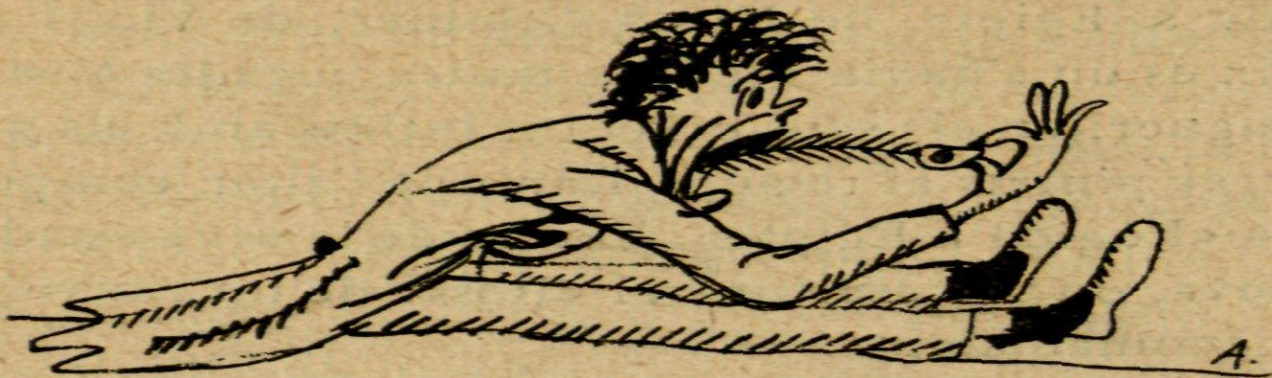
OREMUS

*Proterge nobis, Domine, dexteram tuam per intercessionem Beate et gloriosae semper Virginis Dei Genitricis Mariae de
Gleva, et auxilium nobis superent cunctis impetrande. Per eundem Christum Dominum nostrum. & AMEN*

La Illm. y Rvdm. Sr. Dr. D. Joseph Torras y Bages, Bisbe de Vich, ha concedit 30 dies de indulgencia a sos fidels
diocesans que ab devocio cantarán o dirán canlar aquets Goigs.

IMP. DELA. BARRERAS. E. HIPOLIT DE VOLTREGA. 1822

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

ENDEVINALLES

No sóc carn i tinc bon tall
i aquell a qui clavo l'ull
li faig l'últim badall.

(El ganivet)

Tinc tall
i no en menjo mai.

(El ganivet)

No sóc bèstia ni persona
però tinc peus i tinc cap;
sovint el metge em ve a veure,
però mai estic malalt.

(El llit)

Donc descans a l'animal,
i a l'afligit donc consol,
i em cerca amb gran desconsol
el pobre que està malalt.

(El llit)

Veureu que per les muntanyes
es passeja un muntanyenc;
té barbes i no té braços,
té cap però no té peus.

(L'all)

Sóc ben bé un cap sense peus;
tinc dents però no tinc boca,
se'm veu en l'amagatall
i no faig olor de roses.

(L'all)

Sant Llorenç del Munt.

¿LLEGENDA?

El Drac de Sant Llorenç del Munt

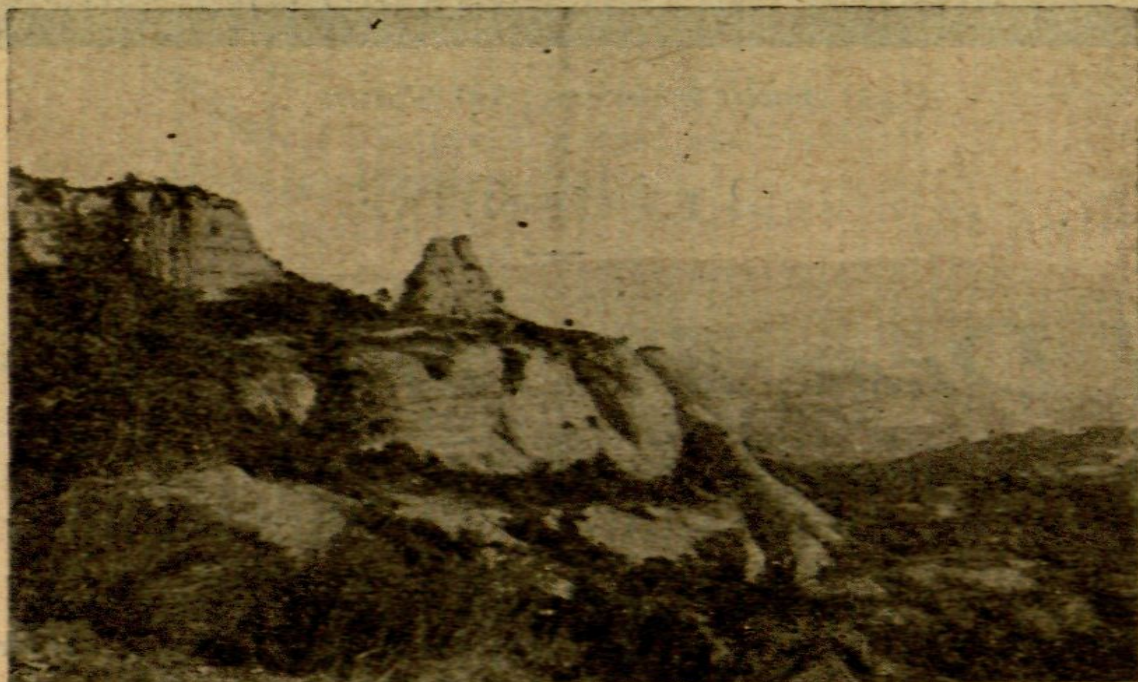
CONTA la tradició que el primer Comte de Catalunya, Wifred el Pilós, fou qui donà mort, en la muntanya de Sant Llorenç de Munt, al famós drac, animal monstre i terrible que tenia espaordits els habitants de la comarca del Vallès.

La ressenya d'aquesta llegenda, alguns autors la negen en absolut; altres li concedeixen certa veracitat, i no són pocs els que l'acolleixen per complet. Els catalans donaren a aquest drac el nom de *Brivia*.

En el llibre que respecte a Sant Llorenç del Munt, publicà en 1871 el doctor Antoni Vergés, prevere, diu: «Que hi hagué alguna fera horrible a Sant Llorenç del Munt en l'antiguitat, per mi és cosa demostrada». Per això *CURIOSITATS DE CATALUNYA*, es complau en divulgar aquesta llegenda o tradició,

Es conta que els sarraïns, per malícia als cristians, portaren un monstre de dues espècies que corria com un bou i volava com un ocell. El desembarcaren pel riu Llobregat, i l'anaren pujant amunt tot el que pogueren; després el portaren a la muntanya de

Sant Llorenç del Munt, i allí hi havia una cova ampla i profunda que encara avui dia l'anomenen *Cova de Santa Agnès*. Collocaren en ella el jove monstre; però com no era tan jove que ja a l'Àfrica no hagués destroçat algunes ovelles per alimentar-se, n'hi deixaren a la cova algunes amb les cames trencades, perquè no poguessin fugir. Continuaren alimentant-lo prop d'un any d'aquesta manera, i veient-lo ja tan gros com un bou, no li portaren més carn. Apurat per la fam, comença a buscar aliment allunyant-se

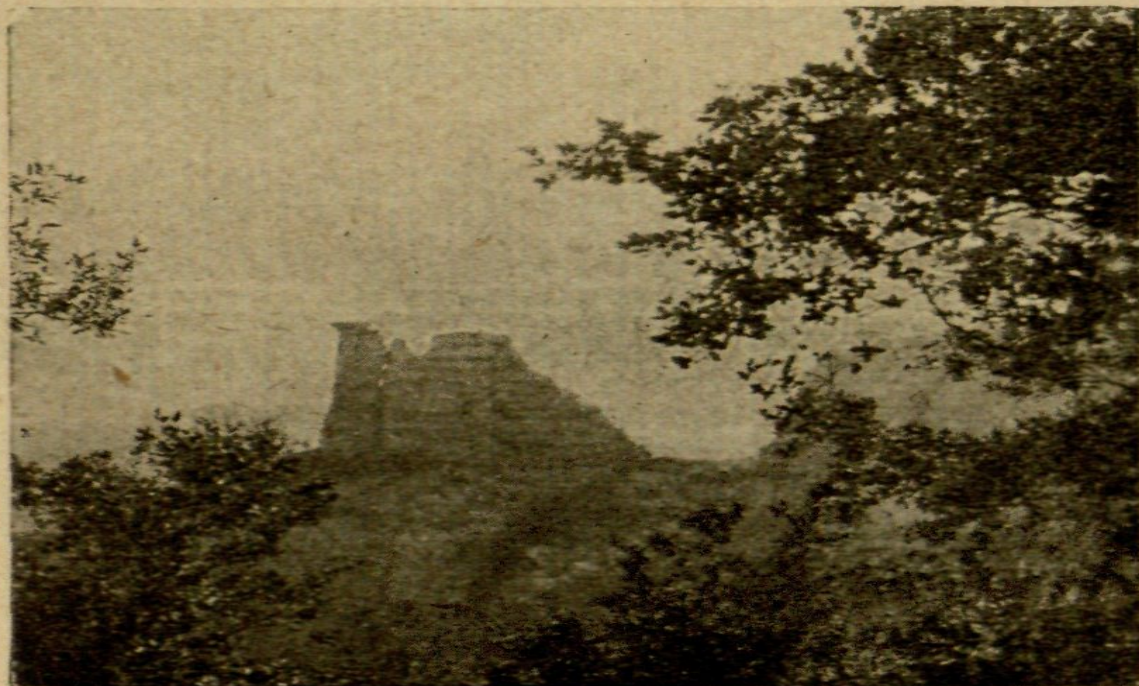
Sant Llorenç del Munt.

de la cova; corria o volava segons necessitava, fins que atrapava algun cap de bestiar.

Passades unes tres setmanes, la notícia s'havia estès ja per Barcelona. En conèixer-la el Comte, li causà molta pena; manà a un cavaller anomenat Spés, que havia estat a l'Àfrica, i vist allí algunes feres semblants, que acompanyat d'alguns almogàvers armats, anés en cerca d'aquell monstre. Quan arribaren a la distància d'un tret de fletxa, l'animal alçà la volada, i es precipità sobre l'esquadró, i arribà a tocar les puntes de les llances que estaven enarbolades. Al sentir-se ferit el drac, s'elevà en l'aire donant uns brams i xiulets que atemorien. Els ballesters li engegaren algunes sagetes, però era el mateix que si topessin en una roca.

Retornaren a Barcelona i Spés contà al Comte el succeït i el difícil que era matar aquella fera. Aleshores el Comte Wifred resolgué, confiat en la misericòrdia de Déu, emprendre ell mateix la batalla amb el drac; sortí de Barcelona acompanyat d'alguns cavallers, i tots armats, anaren a la cova de Santa Agnès, guiats per Spés, donant ordre que sense urgent necessitat no s'hi arrimessin; després ell sol s'acostà a l'esmentada cova.

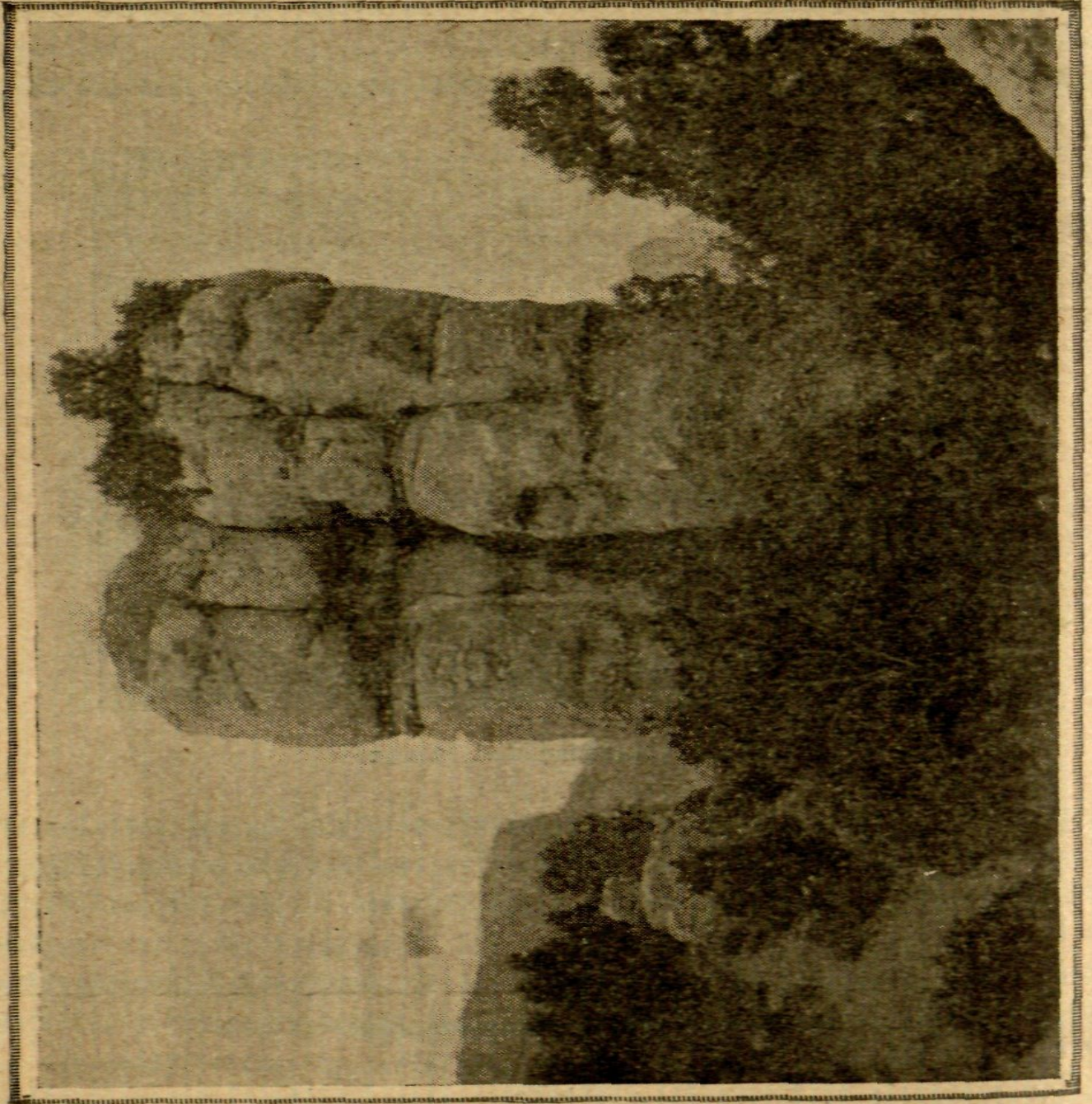
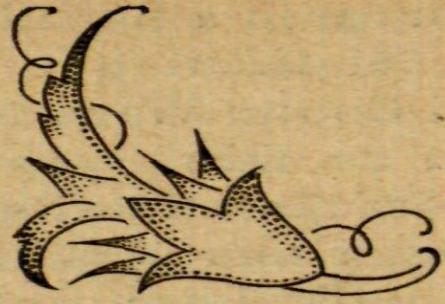
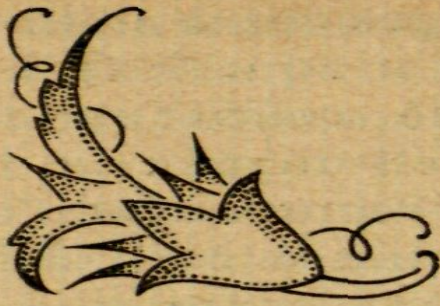
No tardà molt a sortir la maligna fera de la cova,

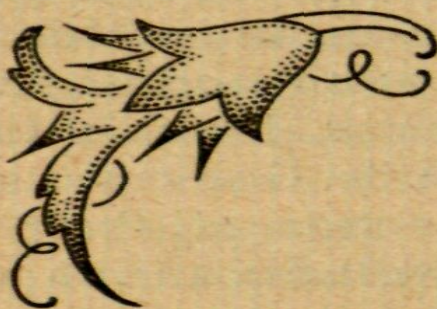
Sant Llorenç del Munt.

i al punt que vegé al Comte es dirigí a ell amb una volada baixa: però fent un moviment estratègic i posant-se en una disposició propícia, li clavà la llança en el ventre, que li sortí més de dos pams per la part de darrera, i d'aquesta manera bramant i xiulant es posà a volar, portant-se'n llança atravessada al cos, en pretendre tornar a la seva cova.

No pogué entrar-hi, doncs de la ferida li rajava molta sang; la ferotge bèstia, desfogava la seva ràbia, girant-se i regirant-se; veient que estava en les ànsies de la mort, el Comte, amb precaució aconseguí clavar-li tota l'espasa molt prop del cor. I fent la darrera volada caigué el drac en el sot de Goterès o sia en la falda de la muntanya anomenada *el Puig de la Creu*, i amb petites empentes o volades arribà al cim

Cova del Drac. - Sant Llorenç del Munt.

d'aquesta muntanya, que està sobre l'antiquíssim poble de les *Fàbregas*, després *Tolosa*, i ara Castellar, on els cavallers el veieren caure i oïren els esfereïdors crits i xiulets o brams que feia, malgrat de trobar-se situats al peu de la muntanya de Sant Llorenç del Munt.

El Comte quedà en terra quasi sense sentits, degut a la lluita amb la fera. el cos ple de contusions i la cara plena de sang. Tornà en si, però no se li trobà cap ferida d'importància

S'encaminaren tots junts on veieren caure la fera, i la trobaren encara revolcant-se amb la seva sang i acabant la seva vida.

Acredita aquest fet el portal de la Catedral de Barcelona, obert sota de l'orgue. anomenat de Sant Esteve, on està esculturat de pedra, en dues parts, la figura del Comte batallant amb el drac.

LLUÍS MAS I F.

UNA LOCUCIÓ POPULAR

«*Manresà i home de bé, no pot sé*»

Es refereix aquesta frase, o locució popular, a les qüestions entre la ciutat de Manresa i el bisbe de Vic, Galceran Sa-Costa (segle xiv) que en la construcció de la sèquia o canal que porta les aigües del riu Llobregat a l'esmentada ciutat, el dit bisbe, malgrat tenir els manresans llicència o facultat del rei Pere III per a construir el canal, va oposar-s'hi fortament, com a senyor feudal de la vila i terme de Sallent, per on havia de passar l'esmentat canal, fins al punt de publicar un edicte d'excomunió contra la susdita ciutat, i si bé no consta pas històricament que els manresans matessin el bisbe a cops de cebes ni li fessin cap acte de violència, les lluites o qüestions que hi tingueren donaren peu o motiu d'aqueixa frase o locució popular.

La pastorella

QUAN un soldat ve de la guerra,
 si n'encontra una pastorella:
 —Pastorella, bon jorn, bon jorn;
 voleu llogâ un joliu pastor?
 —Vós de pastor no en feu la mina,
 porteu espasa i carrabina,
 vostre barret, vostre bastó,
 no en feu cara de ser-ne pastô.
 —Ni vós tampoc la demosella
 no feu l'aire de pastorella,—
 blanca en sou com un llessamí,
 les pastorelles no són pas així.
 Voleu venir, gentil pastora,
 voleu venir una hora a l'ombra?
 Sota l'ombreta d'un verd jolí
 floreix i no grana lo romaní.
 La pastorella s'és excusada,
 diu que son pare l'ha cridada.
 —Torneu demà de bon dematí,
 que a les nou hores jo seré aquí.—
 Les nou hores ja són tocades,
 la pastorella no hi és estada;
 lo soldat prou hi és estat,
 la pastorella l'ha ben enganyat.
 —Jo hi faré fê una capelleta
 en forma de la pastoreta,
 i quan la gent passaran,
 en l'amor mia pensaran.